

Per e-mail verstuurd

Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van
Accountants
De heer K. Douma
Postbus 242
2130 AE HOOFFDORP

Datum 16 september 2024
Ons kenmerk SnBa-24083072
Pagina 1 van 4
Betreft Reactie AFM op consultatie dialoogpaper
'Verklaring Omtrent Risicobeheersing
(VOR) - De impact van de VOR vanuit het
externe accountantsperspectief'

Geachte heer Douma,

De Autoriteit Financiële Markten (AFM) heeft met belangstelling kennisgenomen van het door de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) geconsulteerde dialoogpaper '*Verklaring Omtrent Risicobeheersing (VOR) – De impact van de VOR vanuit het externe accountantsperspectief*'.

De AFM zet zich in voor transparante en eerlijke financiële markten, om zo bij te dragen aan duurzaam financieel welzijn in Nederland. Een goed functionerend stelsel van corporate governance is daarbij van groot belang. De AFM is verheugd dat de schragende partijen van de Nederlandse Corporate Governance Code (Code) en de NBA overeenstemming hebben bereikt over een voorstel waarmee effectenuitgevende instellingen op grond van de toekomstige herziening van de Code in hun bestuursverslag middels een VOR dienen te rapporteren over hun risicobeheersingsproces. Daarmee wordt bijgedragen aan transparante en eerlijke financiële markten.

De AFM geeft hierna allereerst enkele algemene opmerkingen ten aanzien van de VOR, de accountantscontrole en de geconsulteerde dialoogpaper. Daarna wordt ingegaan op de afzonderlijke dialoogvragen.

Algemene opmerkingen ten aanzien van de VOR, de accountantscontrole en de dialoogpaper

Positieve prikkels ter versterking risicobeheersingsproces

Door de rapportering van een VOR worden aandeelhouders en andere stakeholders (hierna stakeholders), door de onderneming geïnformeerd over de wijze waarop een onderneming haar risicobeheersingsproces heeft ingericht. Omgekeerd geeft publieke rapportering middels een VOR aan stakeholders de mogelijkheid om een onderneming te stimuleren haar risicobeheersingsproces (verder) te versterken.

Datum 16 september 2024
Ons kenmerk SnBa-24083072
Pagina 2 van 4

Accountantscontrole jaarrekening behelst ook oordeel over VOR

In de rapportering van de VOR spelen externe accountants een belangrijke rol. In de wettelijke controle dienen zij namelijk een verenigbaarheidstoets, aanwezigheidstoets en signalering van materiële onjuistheden ten aanzien van de inhoud van het bestuursverslag, waaronder de VOR, te verrichten.¹ Dat geeft de externe accountant de mogelijkheid hierover te communiceren met de auditcommissie en/of vragen te beantwoorden in de algemene vergadering van aandeelhouders. Daarmee vervult de externe accountant een belangrijke prikkel ten aanzien van de kwaliteit van het risicobeheersingsproces en de inhoud van de VOR.

Dialogopaper als opmaat naar herziening Handreiking 1109

De AFM begrijpt het dilemma van de accountancysector over hoe in de wettelijke controle moet worden getoetst aan open normen zeer goed. Daarom vindt de AFM het goed dat de NBA nu een dialogopaper over de impact van de VOR voor de wettelijke controle consulteert. Op basis van de met deze consultatie verkregen reacties kan worden gewerkt aan het herzien van de bestaande NBA-handreiking 1109 'Accountant en corporate governance informatie', om externe accountants aanwijzingen te geven over de omgang met corporate governance informatie in de wettelijke controle van de jaarrekening, zonder daarbij een en ander dicht te regelen.

Voor het rapporteren van de VOR is namelijk geen raamwerk of normenkader voorgeschreven, waarmee de ruimte wordt gelaten aan de effectenuitgevende instellingen om de VOR op een voor hen werkbare wijze vorm te geven. Zoals ook opgenomen in het door de NBA gepubliceerde verslag van een ronde tafel bijeenkomst en stakeholderforum over de dialogopaper VOR, is het belangrijk dat accountants de open normen van de VOR niet dwingend gaan invullen.

Daarom meent de AFM dat het goed is dat de herziene Handreiking 1109 wel nadere handvatten, voorbeelden van modellen en *good practices* gaat bevatten over hoe de externe accountant met bepaalde termen uit de VOR-bepalingen om zou (kunnen) gaan, maar zou uit de Handreiking geen normerende werking ten aanzien van de VOR voor effectenuitgevende instellingen moeten uitgaan. Daarbij is het niet ondenkbaar dat deze handvatten sturing geven aan de invulling van de open normen. Zeker omdat een beperkt aantal ondernemingen hun accountant vraagt zekerheid te verschaffen bij het risicobeheersings- en controlesysteem.

Beantwoording consultatievragen uit dialogopaper

Hierna geeft de AFM haar reflectie ten aanzien van de consultatievragen uit de dialogopaper, waarbij de beantwoording is gefocust op het perspectief vanuit de accountancysector. Daarbij zijn vragen die niet direct of indirect raken aan de rol van de externe accountant achterwege gelaten.

---

¹ Zie artikel 2:393, vijfde lid, onderdelen e, f en g, van het Burgerlijk Wetboek (BW) en Standaard 720 van de Nadere Voorschriften Controle- en Overige Standaarden (NV COS).

Datum 16 september 2024
Ons kenmerk SnBa-24083072
Pagina 3 van 4

- Q1 - Hoe om te gaan met het beperkt kunnen vergelijken van de VOR van verschillende ondernemingen aangezien de VOR ondernemingsspecifiek ingevuld kan worden qua:
  - a. raamwerk/normenkader voor risicobeheersing?
  - b. wijze van evaluatie van effectiviteit van de risicobeheersing (inclusief omgaan met tekortkomingen)?

Het voorstel tot opname van een VOR in de Code betreft een open *principle based* norm voor effectenuitgevende instellingen. Daardoor kunnen de effectenuitgevende instellingen binnen de kaders zelf bepalen hoe zij – afgestemd op hun specifieke situaties - voldoen aan de VOR, waarbij bestaande raamwerken toegepast kunnen worden. De door externe accountants te verrichten verenigbaarheidstoets, aanwezigheidstoets en signalering van materiële onjuistheden ten aanzien van de inhoud, maakt dat zij elke gerapporteerde VOR daarom afzonderlijk op zijn merites zal moeten beoordelen. Zoals eerder opgemerkt, acht AFM de het opportuun als in NBA-handreiking 1109 verschillende modellen en *good practices* worden opgenomen, om de externe accountant daarmee voorbeelden en aandachtspunten te bieden, zonder dat daarmee een dwingende normerende werking voor effectenuitgevende instellingen ten aanzien van hun VOR zou uit moeten gaan.

- Q2 - Hoe om te gaan met het begrip 'effectiviteit', een begrip dat in de toelichting op de Code gedefinieerd is in een term wat het niet is?
- Q3 - Hoe om te gaan met het begrip (belangrijke) tekortkoming(en) in de interne risicobeheersings- en controlesystemen?
- Q7 - Hoe om te gaan met het begrip 'zekerheid', een begrip dat in de toelichting op de Code gedefinieerd is in een term wat het niet is?

De AFM meent dat het aan de effectenuitgevende instellingen is om in de VOR uitleg te geven over hoe zij de termen 'effectiviteit', '(belangrijke) tekortkomingen' en 'zekerheid' ten aanzien van de VOR definiëren, zodat de door hen genoemde mate van effectiviteit en zekerheid in het juiste kader kan worden geplaatst. Het is belangrijk dat effectenuitgevende instellingen transparant zijn over de door hen gehanteerde definities en dat accountants deze niet gaan invullen. Ten aanzien van de term 'zekerheid', achten wij relevant de tekst uit de toelichting dat de VOR niet voorziet in een absolute zekerheid, 'maar in een bij de strategie en risicobereidheid passende beheersing van de materiële risico's.'

De externe accountant dient ten aanzien van de VOR als toetsingslat de definiëring door het ondernemingsbestuur ten aanzien van de termen 'effectiviteit' en 'zekerheid' te hanteren.

- Q6 - Hoe om te gaan met vragen van aandeelhouders over de VOR in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA)?

De NBA heeft in Handreiking 1118 'Het optreden van de externe accountant in de algemene vergadering van aandeelhouders' voor de externe accountant een werkwijze beschreven om informatie te kunnen delen aan aandeelhouders in de AvA. Die Handreiking gaat ook in op informatiedeling ten aanzien van de inhoud van het bestuursverslag. De AFM meent dat de werkwijze zoals beschreven in Handreiking 1118 zonder meer kan worden gevolgd voor wat betreft de omgang van vragen van aandeelhouders over het accountantsoordeel over de VOR.

Datum 16 september 2024
Ons kenmerk SnBa-24083072
Pagina 4 van 4

- Q8 - Hoe om te gaan met de mogelijkheid dat de bestuursverklaring door verschillende belanghebbenden verschillend kan worden geïnterpreteerd in termen van dat de bestuursverklaring (a) geen of (b) een impliciete of (c) een expliciete conclusie is over de effectieve werking van controls?

Ongeacht het onderwerp, bestaat altijd de kans dat belanghebbenden zaken verschillend interpreteren. Zoals hierboven aangegeven, meent de AFM dat het aan de effectenuitgevende instellingen is om in de VOR goed uitleg te geven over hoe zij gebruikte termen hebben gehanteerd. Daarna is het aan de externe accountant om in de accountantsverklaring uit te leggen hoe hij of zij de termen in de controle heeft toegepast.

- Q9 - Wat is de beste weg voorwaarts met de implementatie van de VOR? Via een route van laten ontwikkelen in de tijd en een evaluatie na enige tijd? Of via aan de voorkant oplossen van (een aantal) uitvoeringsvragen en het beschikbaar komen van nadere guidance?

De AFM meent dat de wijze waarop de VOR wordt ingevuld tijd en ruimte dient te krijgen. Wij achten het primair aan de Monitoringscommissie Corporate Governance Code om toe te zien op de invulling van de VOR, en – in samenspraak met de schragende partijen – te bepalen wanneer en op welke wijze een evaluatie wordt uitgevoerd.

- Q10 - Is er behoefte aan het verduidelijken van de rol van de externe accountant bij de beoordeling van het bestuursverslag inclusief VOR?

Aangezien de rol van de externe accountant en de wettelijke controle voor wat betreft het bestuursverslag niet verandert, achten wij verduidelijking van diens rol niet nodig, maar lijkt het passend om Handreiking 1109 vooral aan te vullen met informatie over de wijze waarop de externe accountant de VOR dient te beoordelen.

Tot slot

De AFM kijkt uit naar de opvolging van de dialoogpaper door de NBA, waaronder de herziening van de NBA-handreiking 1109. Mocht u vragen hebben over onze consultatiereactie, dan kunt u contact opnemen met de heer S. Boersma (stefan.boersma@afm.nl, 020-797 2855).

Hoogachtend,
Autoriteit Financiële Markten

H.L. van Beusekom
Bestuurslid
Bestuur

R.H.J. Mosch
Hoofd
Policy & Regulatory Affairs